

Bárány Zoltán Gábor ezredes:

A MAGYAR HONVÉDSÉG TRANSZFORMÁCIÓS RENDSZERE

DOI: 10.35926/HSZ.2025.3.1

ÖSSZEFOGLALÓ: A transzformáció a katonai szervezetekben olyan átfogó folyamat, amely során a szervezeti struktúrákat, képességeket, stratégiákat és kultúrákat a folyamatosan változó biztonsági kihívásokhoz, új technológiai fejlesztésekhez, a stratégiai és a taktikai elvárásokhoz igazítják. A biztonsági környezet változásait követő átalakítás általában hosszú, átfogó transzformációs folyamat, ami soha nem ér véget. Az ilyen változások célja, hogy a katonai erők hatékonyan reagáljanak a kihívásokra, gyorsabban alkalmazkodjanak, és jobb együttműködést biztosítsanak a különböző szinteken és szakterületeken. A Magyar Honvédség transzformációjának végrehajtásához egy olyan szervezetet hoztak létre, amely a haderőnemeket érintő transzformációs tevékenységekkel, valamint a tapasztalatfeldolgozással és a doktrínák kidolgozásával kapcsolatos feladatok irányításával, a képességfejlesztési irányelvek meghatározásával, illetve e feladatok honvédségszintű irányításával és felügyeletével foglalkozik.

KULCSSZAVAK: transzformáció, szervezeti megújulás, képességfejlesztés, adaptáció

A SZERZŐRŐL:

Bárány Zoltán Gábor ezredes, az MH Haderőmodernizációs és Transzformációs Parancsnokság megbízott parancsnoka, a Magyar Hadtudományi Társaság HM/MH-kapcsolatokért felelős elnökhelyettese (ORCID: 0009–0000–7311–500X; MTMT: 10098744)

MEGVÁLTOZOTT BIZTONSÁGI HELYZET

A Magyar Honvédségnek a belátható jövőben egy dinamikusan változó katonai stratégiai környezetben kell végrehajtania feladatait. A Magyar Honvédség sikerének az alapfeltétele ebben a környezetben a rugalmasság és az alkalmazkodás. Haderőnknek képessé kell válnia a környezetben létrejövő változások előrejelzésére és követésére, illetve az annak következtében szükséges technológiai és/vagy eljárásbeli módosítások gyors kidolgozására, majd azok eljuttatására a végrehajtókhoz. A jövő kihívásainak történő eredményes megfelelés érdekében a Magyar Honvédségnek egy tudásalapú tanuló szervezetté kell válnia. Mindezen célok megvalósítására jött létre a Magyar Honvédség transzformációs rendszere.

2014-től¹ a NATO, Európa és a régióink katonai biztonsági környezete jelentősen megváltozott, és nagyarányú változások indultak el a Magyar Honvédségben is. Szövetségi és nemzeti biztonsági környezetünket a 2010-es évek elejétől olyan sokkhatások érték, amelyek meghatározó impulzust szolgáltatottak arra, hogy a NATO – és hasonlóan reagálva Magyarország

¹ A Krim politikai státuszáról 2014. március 16-án tartott népszavazás hivatalos eredménye szerint a Krími Autonóm Köztársaság területén szavazók 96,77%-a szavazta meg a csatlakozást Oroszországhoz – 83,10%-os részvételi arány mellett. Ezzel az eredménnyel Oroszország annektálta a Krím félszigetet. Bővebben lásd Andrákó 2022.

is – felülvizsgálja biztonsági rendszereit. Az akkorra már évtizedek óta avuló katonai képességek a továbbiakban nyilvánvalóan egyre kevésbé tudták garantálni hazánk biztonságát. Az abban az időszakban elvégzett elemzések mind a NATO,² mind hazánk részéről arra a következtetésre jutottak,³ hogy a változások a biztonsági környezetben egyre gyorsulnak, az előttünk álló jövő összes kockázata megjósolhatatlan, ezért a Szövetség tagállamainak katonai képességeiket folyamatosan fejleszteni kell.

A Magyar Honvédség képességeinek fejlesztési igénye két oldalról jelentkezik: egyrészt a 21. század kihívásainak történő megfelelés, másrészt a modernizáció igényével.

A HADVISELÉS VÁLTOZÁSA

Napjainkban a biztonsági környezetben belül különösen dinamikus változnak annak katonai aspektusai, a hadviselés jellemzői.⁴ A változások időbeni lekövetése rendkívüli mértékben befolyásolja az MH csapatainak harcképességét. A mindenkor győzelemhez szükséges képességbeli előny megszerzésének és megtartásának kulcsa a folyamatos transzformáció.⁵

A hadviselés változásának két legfontosabb hajtóereje a technológiai fejlődés és a szemben álló felek erőviszonyai.

Az előbbi esetében a fegyverek működési alapjait is jelentő technológiák gyorsuló ütemben fejlődnek, és egyre nagyobb hatású eszközök válnak elérhetővé, egyre szélesebb körben. Korábban csak nagyhatalmak rendelkezésére álló nagy hatású képességek érhetők el akár nem állami entitások részére is. Technológiai szempontból nagy változást okozó folyamat az egyre gyorsuló technológiai fejlődés, különösen a felforgató technológiák, vagyis az új és forradalmi technológiák hatásai. Az új és forradalmi technológiák folyamatosan és dinamikus fejlődnek, bukkannak fel, sokszor meghatározó mértékben befolyásolják egy-egy konfliktus kimenetelét,⁶ ezért folyamatos nyomon követésük és elemzésük elengedhetetlen.

A katonai célra is felhasználható technológiák kifejlesztése és alkalmazása nem állami monopólium többé, ezért jelentős hatással bír a biztonsági környezetre a csúcstechnológiák proliferációja – terjedése, térhódítása, növekedése – is. Egyre több szereplő – köztük ellenérdekelt nem állami szereplők – számára elérhetőek a kiberképességek, az autonóm rendszerek, drónok vagy akár a vállról indítható rakéták. Különösen szignifikáns az információs képességek fejlődése, a felderítési adatok elérhetőségének demokratizálódása, a hozzáférés a műholdas adatokhoz és felvételekhez, valamint a közösségi médiumok szerepe egyrészt a műveletek támogatásában, másrészt a közvélemény alakításában.

Az előbbieken említett tényező, az erőviszonyok tekintetében megállapítható: ha egy szereplő az ellenfelével szemben hagyományos katonai képességekkel nem tudja érdekeit érvényesíteni, akkor innovatív eszközöket és eljárásokat, nem hagyományos és hibrid módszereket fog alkalmazni. A fejlett haditechnika vagy akár a számbeli fölény nem garancia a győzelemre. A megfelelő műveleti eljárások kifejlesztése és alkalmazása még fontosabb: azzal kell a sikereket elérni, ami rendelkezésünkre áll. Megfigyelhettük ezt Afganisztánban,

² NATO Strategic Foresight Analysis 2017.

³ Benkő 2019.

⁴ Kralovánszky 2016, 144–145.

⁵ Katonai vonatkozásban: egy nemzet hadseregének gyors és hatékony átalakítása egy meghatározott cél elérése érdekében, amely a tervezés és a stratégia minden aspektusára vonatkozóan biztosítja a szükséges információkat a döntéshozók részére, így maximalizálva a nemzet haderejének hatékonyságát, folyamatos hadrafoghatóságát és innovációját, miközben az alkalmazkodik a technológiai, kulturális és egyéb jelentős változásokhoz.

⁶ Thomas 2019, 7–11.

ahol a tálibok eredményesen akadályozták meg a NATO által magasabb szintű fegyverzettel felszerelt kormányzati erők győzelmét, vagy ahogy az ukrán fegyveres erők eredményesen vették fel a harcot a számbeli fölényt élvező orosz hadsereggel szemben. Továbbá a műveleti koncepciók kidolgozása a technológiai innovációt is hajtja.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a modern kori hadviselő felek egyik legfontosabb képessége az alkalmazkodás az adott környezethez és az ellenfélhez, a szervezeti szintű tanulás, az adaptáció. A hadviselés fejlődésének lekövetése, sőt a vezetése is új képességet igényel.

STRATÉGIAI SZINTŰ REAKCIÓK

A legfontosabb kérdés: hogyan reagált a NATO és hazánk a hadviselés változásaira? Mind a Szövetség, mind Magyarország felülvizsgálta koncepcióit és stratégiáit, és megerősítette, illetve létrehozta saját transzformációs rendszerét.

A NATO és Magyarország biztonsági dokumentumainak megújítása párhuzamos, de még inkább összetartó folyamat volt. A NATO Military Strategy (NMS) 2018-as kiadását követően és annak megvalósítási koncepcióival Magyarország is elkezdte új Nemzeti Biztonsági Stratégiájának (NBS) és Nemzeti Katonai Stratégiájának (NKS) fejlesztését; a kidolgozó munkát az elmúlt években négy konferencia is támogatta,⁷ illetve azok eredményei kiadványokban publikálásra kerültek.⁸

A kidolgozások során nemzeti részről Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája, Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája és végrehajtási koncepciói, illetve tervei, míg a szövetségi oldalon az NMS és annak végrehajtási koncepciói, az euroatlanti területre vonatkozó elrettentési és védelmi koncepció (DDA⁹), az átfogó hadviselési koncepció (NWCC¹⁰), illetve végül a stratégiai koncepció (NSC¹¹) jelentek meg.

2018	NATO Military Strategy (NMS)
2019	Concept for the Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area (DDA)
2021	NATO Warfighting Capstone Concept (NWCC)
2020	NATO 2030
2018–19	Nemzeti Biztonsági Stratégia (NBS) és Nemzeti Katonai Stratégia (NKS) fejlesztése
2020	Nemzeti Biztonsági Stratégia kiadása
2020	NATO Science & Technology Trends 2020–2040 (STT 2040)
2021	Nemzeti Katonai Stratégia kiadása
2022	NATO Strategic Concept

1. ábra Párhuzamos stratégiai kidolgozó munka folyamata. Az idővonal felett a nemzeti dokumentumokat, alatta pedig a NATO stratégiai dokumentumait tüntettük fel (Szerkesztette a szerző)

⁷ Új dimenziók és generációs ugrás a hadviselésben nemzetközi konferencia. 2019. 11. 07–08.; A jövő lehetséges konfliktusai – Adaptáció vagy kudarc tudományos konferencia. 2020. 11. 10.; Katonák és a hibrid hadviselés – a fegyveres erők szerepe és feladatai háborús küszöb alatti konfliktusokban nemzetközi tudományos konferencia. 2021. 11. 17–18.; A Magyar Honvédség jelenlegi és lehetséges műveleti hadszínterei tudományos konferencia. 2022. 05. 04.

⁸ Csiki Varga–Tálas 2020; Porkoláb 2019; Resperger 2021.

⁹ Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area.

¹⁰ NATO Warfighting Capstone Concept.

¹¹ NATO Strategic Concept.

A transzformációs rendszerek tekintetében a NATO már 2003 óta rendelkezik ilyen szervezettel, valójában a NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (Allied Command Transformation – ACT) a Szövetség második stratégiai szintű parancsnoksága. A Magyar Honvédség tekintetében 2018-ban öltött konkrét formát az a gondolat, hogy a folyó haderőfejlesztések támogatására szükség van képességfejlesztéssel dedikáltan foglalkozó intézményre.

2018-ban Korom Ferenc altábornagy a következőket fogalmazta meg éves feladatszábo beszédében: „A kormányzati szándék a magyar haderő fejlesztésére egy történelmi mérőföldkő, hiszen annak ellenére, hogy hazánk 1999 óta a Szövetség tagja, és annak számos műveletében vett, illetve vesz részt, a haderő átfogó technikai megújulása nem történt meg, ami korlátozta a teljes körű (doktrinális és eljárásbeli) harmonizációt. A kormányzat által indított tízéves haderőfejlesztési program során az elavult technikai eszközök fokozatosan kivonásra kerülnek a hadrendből. Az új, a kor követelményeinek megfelelő technikai eszközök alkalmazási lehetőségei megteremtik a haderő átfogó transzformációja lehetőségét, ezért a haderőfejlesztési program sokkal több, mint a technikai eszközök cseréje. Az átfogó transzformáció érinteni fogja a haderő minden képességösszetevőjét, mint az eljárásrend, logisztika, infrastruktúra, felkészítés és kiképzés, személyi állomány kiválasztása és gondolkodásmódja.”

Még abban az évben dr. Böröndi Gábor vezérőrnagy, a Honvéd Vezérkar főnökhelyettese elrendelte egy transzformációs szervezet létrehozását.¹²

A létrehozás első fázisa a feladatok megfogalmazása és stratégiákba történő beágyazása volt.

„5.1. A MAGYAR HONVÉDSÉG

...A Magyar Honvédség erőfölényét elsősorban a magasfokúan felkészített humán állományára alapozva, technikai fejlesztések útján éri el, és azt a folyamatos transzformáció útján tartja fenn. A képességfejlesztés a képességterületek teljes vertikumában történik, amelyet a stratégiai környezet változásának folyamatos elemzése és értékelése, a műveletek és gyakorlatok végrehajtásának tapasztalatai, a védelmi kutatás, a műveleti és technológiai innováció, valamint a koncepció- és doktrínafejlesztés is támogat...

5.1.4. Adaptációs-transzformációs képesség

A műveleti környezeti változásokhoz történő hatékony alkalmazkodás érdekében létrejön a Magyar Honvédség kutatás-fejlesztési és innovációs ökoszisztémája, és folytatódik transzformációs rendszerének fejlesztése. Ehhez egységes rendszerbe szükséges foglalni a Magyar Honvédség kutatás-fejlesztési, innovációs, koncepció- és doktrínafejlesztési, valamint felkészítési és kiképzési rendszerét.”¹³

A TRANSZFORMÁCIÓ MEGHATÁROZÁSA

Szótári értelemben a transzformáció fejlődés, átváltozás, átalakulás egy jelenlegi állapotból egy meghatározott jövőbeli állapotba.

Katonai értelemben a fejlődő és integráló innovációs koncepcióknak, doktrínáknak és képességeknek a dolgok elébe menő, megújuló folyamata azzal a céllal, hogy a katonai erők együttalkalmazhatósága és hatékonysága fejlődjön;¹⁴ tehát a képességek átfogó fejlődése, a hadviselés vagy annak részeinek alapvető és átfogó megváltozása. Általában két részre

¹² Az MH Transzformációs Parancsnokság 2020. augusztus 01-én a 38/2020 HM utasítás, illetve a 338/2022 MH PK parancs alapján került megalakításra.

¹³ 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat.

¹⁴ Katonai terminológiai értelmező szótár, 713.

oszlík, az anyagi és a nem anyagi fejlesztésekre, melyek akár egy szervezetben, akár külön, de mindig szoros együttműködésben kell, hogy működjenek. Jelen publikáció a nem anyagi fejlesztések rendszerére koncentrál. Az átfogó átalakulás egy tudatos transzformációs folyamatban az összes képességösszetevőt (doktrína, szervezet, kiképzés, anyagi javak, vezetés, személyi állomány, létesítmények, interoperabilitás)¹⁵ érinti.

A transzformáció nem új a világ hadseregeiben, sőt a Magyar Honvédségben sem. Számos példa hozható fel a hadviselés, vagy annak részeinek alapvető átalakulására.¹⁶ Vegyük például az amerikai hadsereg műveleti koncepcióit. A hidegháborút gyakorlatilag megnyerő „légi-földi ütközet” (AirLand Battle) koncepciójának a többdimenziós hadviselés (Multidomain Warfare) koncepcióra váltását a megváltozott műveleti körülmények kényszerítik ki napjainkban, főleg a műveleti terek kiterjedése nyomán.

Másik jó példa a NATO afganisztáni missziója, melyet a részt vevő hadseregek szervezettzerű zászlóaljakkal és ezredekkel kezdtek meg. Hamarosan kiderült azonban, hogy békétámogatásra nem ezek a harci szervezetek megfelelőek, és kialakultak a tartományi újjáépítési csoportok (Provincial Reconstruction Team – PRT), melyek katonai képességei a biztonságos környezet fenntartására koncentráltak a civil-katonai kapcsolatok vonzataival együtt, illetve integrálták az országépítéshez szükséges civil képességeket is. Az eredmény a missziós szervezetek és a hozzájuk kapcsolódó haditechnikai és felkészítési rendszer átfogó átalakulása volt. Magyar szempontból különösen erőteljes hatást váltott ki a PRT-vel párhuzamosan kialakuló, a szövetséges légi támogatási képességek alkalmazását lehetővé tévő előretolt légiirányító-képesség (Joint Terminal Attack Controller – JTAC). E képesség létrejötté a képességösszetevők teljes spektrumát felvonultatta a szükséges hardver beszerzésétől a szervezeti struktúra kialakításán keresztül egészen a JTAC-iskola létrehozásáig. Hasonlóan erőteljes példa mind a szövetségesek, mind a magyar oldalról az improvizált robbanóeszközök elleni képesség (Counter Improvised Explosive Device – CIED) kialakulása a missziók során, hiszen itt is valamennyi képességösszetevő létrehozásra került, beleértve NATO-akkreditált nemzetközi tanfolyamokat is. Sorolhatnánk még példákat az amerikai tanácsadó dandárok létrejöttétől a kiberképességek kialakulásáig.

Ezekben a transzformációs folyamatokban közös volt, hogy nem feltétlenül tudatosan valósultak meg ebben a formában, a kialakulásukat a körülmények kényszerítették ki. Ugyanakkor a példák mindegyike alkalmas arra, hogy a transzformáció funkcióit és a képességfejlesztés összetevőit levezethessük belőlük. Ezeket a következtetéseket több nemzet és a NATO is levonta, magyar részről az ezek nyomán létrehozott szervezetek szolgáltak koncepcionális forrásként.

A TRANSZFORMÁCIÓS RENDSZER KIDOLGOZÁSÁNAK FORRÁSAI

A Magyar Honvédség transzformációs rendszere koncepciójának kialakítása során, a fenti példák elemzése mellett, alapvetően két szervezet működése és tapasztalatai lettek forrásként felhasználva. Természetesen a Magyar Honvédség méretéből fakadó korlátozó tényezők,

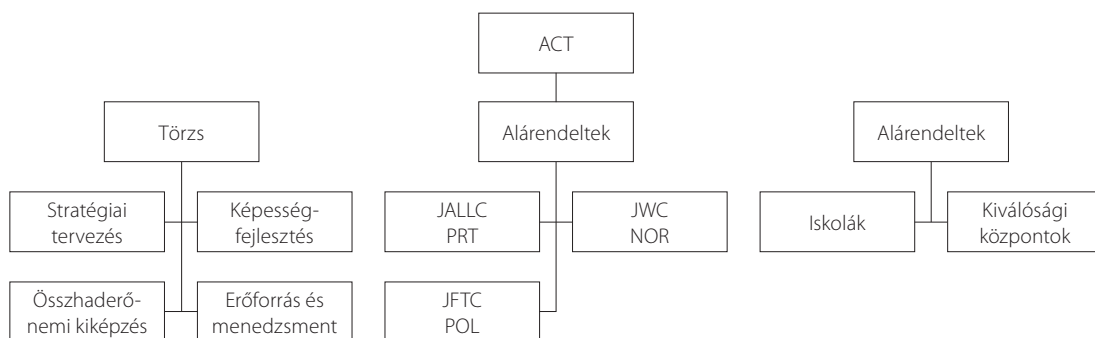
¹⁵ Az átfogó elemzés képességösszetevői: doktrína (Doctrine), szervezet (Organization), kiképzés (Training), anyagi javak (Materials), vezetés (Leadership), személyi állomány (Personnel), létesítmények (Facilities), interoperabilitás (Interoperability). A DOTMLPFI rövidítést az Amerikai Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma használja, és a közös képességek integrációja és fejlesztési rendszerében (Joint Capabilities Integration Development System – JCIDS) úgy határozták meg, mint azt a keretrendszert, amelynek segítségével megtervezhető, hogy milyen adminisztratív változtatásokkal és/vagy beszerzési erőfeszítésekkel lehet egy képesség-szükségletet kielégíteni.

¹⁶ Porkoláb et al. 2021.

illetve a haderő nemzeti jellege nem tette lehetővé egyik példa direkt felhasználását sem, viszont alkalmasak voltak a transzformáció feladatainak, funkcióinak, végrehajtása lehetséges elemeinek és eszközeinek azonosítására.

Az egyik ilyen szervezet az amerikai szárazföldi haderőnem Kiképzési és Doktrinális Parancsnoksága (US Army Training and Doctrine Command – TRADOC) volt. Habár ez egy szárazföldi szervezet, rendelkezik merev és forgószárnyas repülőgépekkel, légierővel, légvédelemmel, tehát benne majdnem minden, a Magyar Honvédség esetében releváns összetevő azonosítható volt. A TRADOC esetében számunkra példaként szolgáltak a funkciók: kifejleszt (*Design*), továbbfejleszt (*Improve*), szerez (*Acquire*), létrehoz (*Build*), melyek a felső szintű koncepcionális, beszerzési és rendszeresítési folyamatok. Ezeket maga a TRADOC törzse látja el. A TRADOC alárendeltségében harctéri funkcióként kiválósági központok találhatók, melyek az alkalmazási elvek és azokból szabályzatok kidolgozásáért felelnek. Mindegyik kiválósági központhoz tartozik egy vagy több iskola, melyek végrehajtják az új ismeretek bevezetését, implementációját. Majd az új ismeretekkel felvértezett állomány műveleti alkalmazása során méri az eredményeket, és a fejlesztési folyamat ismét visszatér a TRADOC-törzs szintjére, ahol elemzik az új tudás megfelelését és hatékonyságát, illetve innen kap majd inputot a továbbfejlesztés következő ciklusa.

A másik szervezet, mely a tervezés alapjául szolgált, a már említett ACT volt. A NATO képességfejlesztésekért felelős stratégiai parancsnokságában ismét azonosíthatók a TRADOC-ban már látott funkciók, de más szervezeti struktúrában. A koncepció kidolgozási és felkészítési funkcióinak egy része például az ACT szervezetén kívül, az ACT által akkreditált kiválósági központokon és oktatási intézményeken keresztül valósul meg.

2. ábra A NATO Allied Command Transformation elvi funkcionális vázlata (2016)
(Szerkesztette a szerző)

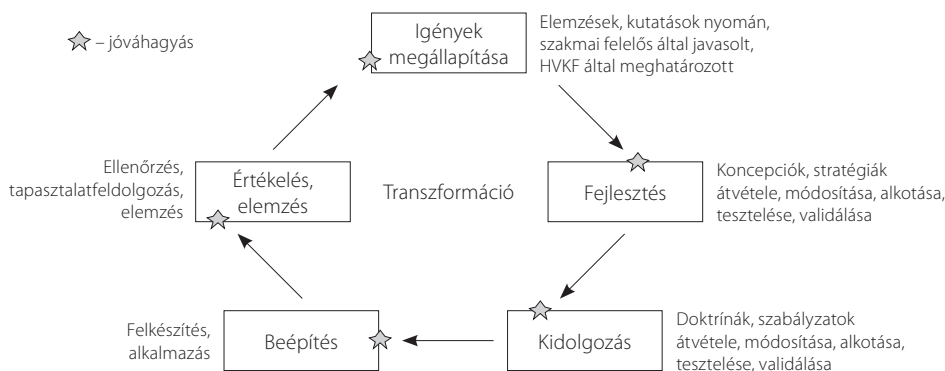
A TRANSZFORMÁCIÓ FUNKCIÓI ÉS FOLYAMATA

A fentiek elemzése alapján – a Magyar Honvédség lehetőségeihez és szükségleteihez adaptálva – következő funkciók lettek beazonosítva:

- igények megállapítása: a képességhiányok és új fejlesztési lehetőségek azonosítása, jóváhagyatása;
- fejlesztés: az MH folyamatban lévő és jövőbeni feladatai végrehajtása érdekében végzett koncepciófejlesztés, tudományos munka;
- kidolgozás: a jóváhagyott koncepciók alapján doktrínák és szabályzatok kidolgozása, kiadása;

- bevezetés és implementálás: a végrehajtók felkészítése a változtatásokkal frissített, kidolgozott és jóváhagyott elvek, eljárások alkalmazására, felkészítés, kiképzés, az ismeretek művelleti alkalmazása;
- értékelés, elemzés: az alkalmazhatóság, a beválás, a hatékonyság és a megfelelőség mérése, a kiképzések, gyakorlatok és műveletek során keletkezett tapasztalatok gyűjtése, feldolgozása, elemzése, értékelése, kutatása, következtetések levonása, javaslatok kidolgozása.

Mindezen feladatokat egy rendszerben kell működtetni, a ciklusokat minden lehetséges ellenfélnél gyorsabban kell pörgetni, mert ez biztosítja a kezdeményezés megszerzéséhez, fenntartásához és így a győzelemhez szükséges minőségi fölényt.

3. ábra A transzformáció folyamata (Szerkesztette a szerző)

Az MH transzformációjának folyamata egy körforgás (3. ábra), vagy még inkább egy felfelé haladó spirál, hiszen az a cél, hogy a képességek folyamatosan épüljenek, és minden ciklussal egy magasabb szintet érjenek el.

A ciklus az igények megállapításával kezdődik, ami származhat politikai vagy katonai stratégiai szintű iránymutatásokból, az MH egyes működési területei szakmai felelőseinek kezdeményezéséből, korábbi feladatok tapasztalataiból, elemzéséből, értékeléséből és tudományos kutatások eredményéből. A fejlesztés szakaszában a szükséges új képesség vagy eljárás alapjául szolgáló koncepciók és stratégiák kerülnek megalkotásra, majd ezek alapján dolgozzák ki a doktrínákat és a szabályzatokat. A kidolgozott új ismereteket az MH felkészítési rendszere juttatja el a végrehajtókhoz, akik utána mindennapi feladataikban és a műveletekben alkalmazzák azokat. A végrehajtás során keletkező tapasztalatokat a rendszer összegyűjti, majd az ellenőrzések eredményeit is felhasználva elemzi és értékeli az új képességek, elvek és eljárások beválását, hatékonyságát. Ennek az utolsó lépésnek az eredményei biztosítanak inputot a ciklus új szinten történő indításához a hiányok és a lehetőségek megállapításával, bedolgozásával az igények újbóli felméréséhez. A ciklus minden lépése előjárói jóváhagyással zárul, amely egyben engedélyezi a következő lépés megkezdését és biztosítja hozzá az erőforrásokat.

Mind a koncepciók, stratégiák, mind a doktrínák, szabályzatok tekintetében törekedni kell a külső erőforrások bevonására. A Magyar Honvédségben rendelkezésre álló limitált fejlesztési erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználása érdekében a kidolgozás a lehetséges legnagyobb mértékben felhasználja a NATO és más államok hadseregei által már kidolgozott

dokumentumokat, azokat megfelelő nemzeti átdolgozással átveszi. Amennyiben nincs alkalmas kiindulási alap, akkor kezdeményezi ezek nemzeti és nemzetközi munkacsoportokban történő kidolgozását, melybe kidolgozót biztosít. Amennyiben erre sincs lehetőség, akkor kerül sor a teljes saját fejlesztésre és/vagy kidolgozásra.

KÖVETELMÉNYEK

A fenti feladatok végrehajtására a Magyar Honvédségben az alábbi követelményeket határozták meg:

- Az MH-nak folyamatos transzformációval kell követnie a stratégiai katonai műveleti környezet változásait.
- A transzformációs rendszernek biztosítania kell az MH működésének koncepcionális alapjait.
- A létrejövő szervezetnek egységes működési keretbe kell foglalnia a hatékony tapasztaltfeldolgozást, a szervezetszerű koncepciófejlesztést a kidolgozástól a validálásig, a doktrína- és szabályzatfejlesztést, azok bevezetésének folyamatát, a tanfolyamrendszert, a képzést és kiképzést, a digitális felkészítést, a képességek elemzését és értékelését. A transzformáció végrehajtását a szervezetnek MH-szinten kell végeznie. Az elméletkidolgozási feladatok elmélyülést és profi támogatást igényelnek, és azt csak egy erre dedikált szervezet tud biztosítani.
- A minőségi fölény megteremtésének alapvető eszközei az innováció, a gyors és hatékony tanulás, a modern képzés, kiképzés. A minőségi fölény humán oldala a magas szintű tudás és kiképzettség. A kiképzési felkészítési szervezeteket a transzformációs rendszerbe kell integrálni. Az MH fő feladata békében a kiképzés, melynek MH-szintű feladatait középszinten egy képességfejlesztésre szakosodott szervezetnek kell összefognia.
- A képességfejlesztések fókuszának a harcoló katonára kell irányulnia. Minden új fegyvernek, eszköznek, eljárásnak a katonák túlélőképességét, harci hatékonyságát kell javítania.
- A műveletek és kiképzések során keletkező tapasztalatot a lehető leghamarabb fel kell dolgozni, a keletkező tudást pedig azonnal vissza kell juttatni a végrehajtókhoz.
- Össze kell fogni az MH szervezeti tudásbázisát, és azt a lehető leghatékonyabban a felhasználók rendelkezésre kell bocsátani.
- Fókuszálni kell a kutatásokat, elméleti fejlesztéseket, hogy azok az MH jóváhagyott képességfejlesztési feladatait szolgálják, így biztosítva a fejlesztésekre fordítható erőforrások leghatékonyabb felhasználását.
- A saját képességek mellett be kell csatornázni a fejlesztési rendszerekbe a nemzeti és a nemzetközi együttműködőket, kihasználva a NATO által akkreditált kiválósági központok és együttműködési megállapodások alapján közreműködő szervezetek által nyújtott lehetőségeket.

A TRANSZFORMÁCIÓ INTÉZMÉNYESÍTÉSE

A fejlesztések várhatóan hosszú távú feladatként lesznek jelen az MH életében, ezért ezek folyamatos végrehajtása megfelelő intézményi háttér létrehozását igényli, ami az MH átalakításának keretében megvalósult.

A 2018-ban felmerült és a Nemzeti Katonai Stratégiában is rögzített igények alapján létre kellett hozni a transzformáció intézményi rendszerét. Kétéves előkészítő munka után,

2020-ban létrejött az MH Transzformációs Parancsnokság.¹⁷ Az MH új középszintű vezetési eleme a szervezetében jól azonosíthatóan leképezte a transzformációs koncepcióban meghatározott funkciókat: saját szervezetén belül az igények megállapítását, a fejlesztést, a kidolgozást és az elemzés-értékelés kutatását, míg a beépítést az alárendeltjein keresztül valósította meg. A kutatásokért és az elemzésért a Honvéd Tudományos Kutatóhely, a képességek értékeléséért, a koncepcionális fejlesztésekért és kidolgozásokért a Honvéd Kiválósági Központ, a szervezeti tudás összegyűjtéséért, kezeléséért és disszeminációjáért a Tudástár felelt. A beépítés és implementáció a Kiképzési Főnökség vezetésével az alárendelt MH Altiszti Akadémia, az MH Bakony Harckiképző Központ,¹⁸ az MH Béketámogató Kiképző Központ¹⁹ és az MH Ludovika Zászlóalj²⁰ feladata volt.

A létrehozott transzformációs szervezet megszüntette a szigetszerű működéseket a képességfejlesztésekben, javította az információáramlást, központosította a transzformációval kapcsolatos vezetési funkciókat, egységes keretbe foglalta az egyéni képzést, kiképzést, tehermentesíti a katonai szervezeteket, illetve megteremtette a lehetőséget a műveleti eljárások és a hozzájuk kapcsolódó felkészítések gyors változtatására, megkezdte az MH egységes tudásbázisának létrehozását, biztosította a szolgálati könyvek és kiadványok elkészítését és naprakészen tartását.

Az MH Transzformációs Parancsnokság kialakítása illeszkedett az MH felső és középszintű vezetési rendszerei átalakítási folyamatába. A nem anyagi képességfejlesztéseket végző MH TP szorosan együttműködött az anyagi fejlesztési feladatait végrehajtó MH Modernizációs Intézettel (MH MI), illetve ma már a HVK KFI-vel,²¹ együtt adva ki a fejlesztések teljes spektrumát.

Két év működés után, 2022-ben az MH MI és az MHP HTCSF²² transzformációs szervezeti eleme beolvasztásával létrejött az MH Haderőmodernizációs és Transzformációs Parancsnokság, így középszinten egy szervezetbe került a képességfejlesztés összes eleme.²³ 2023-ban az anyagi fejlesztéseket ismét stratégiai szintre emelték, így az az újonnan megalakult HVK KFI feladatkörébe került.

Habár rövid idő alatt több szervezeti változás is történt, az azonban elmondható, hogy a koncepcióban lefektetett funkciókat a működés és az igények validálták. Amit kialakításkor a külföldi tapasztalatok adtak, azt idővel a nemzeti tapasztalatok és sajátosságok alakították. Ennek eredményeképp a rendszer következő szervezeti megjelenésének főbb elemei a doktrína- és szabályzatkidolgozás, a tapasztalatfeldolgozás, az elemzés-értékelés, a tudományos kutatás, a szervezeti tudásmenedzsment és a szabványosítás lesznek. Újra hangsúlyos feladatként jelennek meg az egyéni felkészítések is.

¹⁷ Transzformáció minden szinten... 2020.

¹⁸ Az MH Bakony Harckiképző Központ (MH BHK) 2023. január 1-jétől az MH Haderőmodernizációs és Transzformációs Parancsnokság (MH HTP) helyett az MH Támogató és Tartalékképző Parancsnokság (MH TTP) alárendeltségében folytatja tovább tevékenységét, megnevezése MH Böszörményi Géza Csapatgyakorlótér Parancsnokságra változott.

¹⁹ Feladatait 2022. október 1-jétől az MH Haderőmodernizációs és Transzformációs Parancsnokság alárendeltségében hajtja végre. 2024. május 1-jei hatállyal megnevezése MH Katonai Továbbképző Központ (MH KTK) változott.

²⁰ Az MH Ludovika Zászlóalj 2023. augusztus 10-én került ki az MH HTP alárendeltségéből a 36/2023. (VII. 31.) HM-utatis és a 321/2023 HVKF parancsban megfogalmazottak szerint.

²¹ Honvéd Vezérkar Képességfejlesztési Iroda.

²² Magyar Honvédség Parancsnoksága Haderőtervezési Csoportfőnökség.

²³ Korom 2019, 9.

A transzformációs rendszer fontos eleme az elemzés-értékelés is. A korábbi tapasztalatfeldolgozó rendszerre épülve hatásosan támogatja az MH fő feladatainak végrehajtását. A korábbi passzív információfogadásról az aktív információgyűjtésre és elosztásra tért át, mely hamarabb juttatja el a döntéshozókhoz és a végrehajtókhoz a képességekkel és műveletekkel kapcsolatos megfigyeléseket, következtetéseket és javaslatokat. Cél, hogy a tapasztalatfeldolgozás (TAFE) rendszerén belül kiépítésre kerüljön az alulról jövő innovációs kezdeményezések csatornája is.

Külön bekezdést érdemel az MH TP keretén belül létrejött és az MH HTP-ben is működő Tudástár. Rendeltetése az MH központi, platformfüggetlen ismerettárának létrehozása és fenntartása. A szervezeti elem biztosítja az MH tudásbázisához ellenőrzött, könnyű, gyors, digitális hozzáférést az MH-ban keletkező összes adat digitális integrálásához: a TAFE-rendszer, a Központi Doktrinális Adatbázis (KDAB) integrálása, célkitűzés a kereshető hozzáférés az előbb említettek mellett az Útjelentések repozitóriumban, az elektronikus iratkezelő rendszer (EIR) és az információmenedzsment-rendszer (IMR) irattárakban szereplő információk között.

Cél a Magyar Honvédség Központi Könyvtár létrehozása és működtetése, az MH szakkönyvtári irányítási rendszerének létrehozása és hozzáférés biztosítása a szakinformációs adatbázisokhoz. A szervezeti elem feladata MH-szintű kiadványok szerkesztése, készítése, kiadása, a szolgálati könyvek tárolása és elosztása az MH-szervezetek között. Kiemelt feladata a nemrég létrejött MH Digitális Felkészítési Rendszer üzemeltetése, melynek ismeretanyaga szintén bekerül a központi keresési lehetőségekbe is.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Magyar Honvédség a haderőfejlesztés történelmi korszakát éli. Megújulnak a haditechnikai, vezetésirányítási képességek, valamint az azokhoz kapcsolódó koncepciók és eljárások. Az új eszközök beérkezésével a korszerű technológiákhoz kapcsolódó koncepciók, doktrínák, szabályzatok és módszertanok kidolgozása, a jövő műveleti tereinek kutatása, az MH tanuló szervezetté formálása, az oktatás, képzés és kiképzés nagyban befolyásolja az MH képességfejlesztéseit, így a haderőbeszerzési program sikerét és végső soron az MH jövőjét is.

Az MH transzformációs rendszere létrehozásának célja a rugalmasság és az alkalmazkodóképesség intézményi rendszerének kialakítása, a képességfejlesztések feladatainak összefogott, fókuszált, gyors, a DOTMPLF-I elvei szerinti végrehajtása, a Magyar Honvédség tanuló szervezetté alakítása, ezzel téve alkalmassá haderőnket a mindenkori minőségi fölény létrehozására és fenntartására.

A koncepció alapján az MH TP és jelenleg az MH HTP transzformációs tevékenység végrehajtási feladataiért és a transzformációhoz tartozó szakterületek koordinált működtetésének biztosításáért felelős katonai szervezet. Korszerű megközelítés alkalmazásával biztosítja az MH nem anyagi képességei fejlesztésének tudományos, szellemi és módszertani háttérét, elősegíti és koordinálja az új ismeretek beépítését a doktrinális és a kiképzési rendszerekbe. Értékelő-elemzői, illetve tapasztalatfeldolgozó tevékenysége révén elősegíti a visszacsatolást, és támogatja a minőségi fejlesztési folyamatokat.

Az MH TP egységes működési keretbe foglalja a kutatást, a koncepciókidolgozást, a szabályzat- és doktrínakidolgozást, az oktatást és a kiképzést, valamint a tapasztalatok gyűjtését és feldolgozását, felgyorsítja az új ismeretek feldolgozását és eljuttatását a felhasználóhoz,

valamint fókuszálja a kutatásokat, elméleti fejlesztéseket, hogy azok az MH jóváhagyott képességfejlesztési feladatait szolgálják, így biztosítva a fejlesztésekre fordítható erőforrások leghatékonyabb felhasználását.

A transzformációs rendszer maga is folyamatos fejlesztést igényel, a szervezeti struktúráját, a feladatait és a módszereit fejleszteni kell, hiszen a műveleti környezet folyamatosan változik, az adaptációnak, a transzformációnak sosincs vége, sohasem jön el az a pillanat, hogy cél elérve, további teendő nincs.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 36/2023. (VII. 31.) HM-utasítás – többek között – a 32/2022. (VIII. 11.) HM-utasítás módosításáról. Honvédelmi Közlöny, 2023/8., 976. <https://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2023/8.pdf> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 21.)
- 38/2020. (VI. 26.) HM-utasítás a Magyar Honvédség középszintű vezetési feladatokat ellátó honvédségi szervezetek, valamint a légi irányítás-vezetés feladatrendszerének és szervezeti felépítésének átalakításával összefüggő egyes szervezési feladatokról, továbbá egyes HM-utasítások módosításáról. Nemzeti Jogszabálytár. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-38-B0-15> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról. <https://njt.hu/jogszabaly/2021-1393-30-22> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Andrékó Gábor (2022): *A Krim-félsziget annektálásának orosz költségei és a folyamat visszafordíthatóságának kérdése*. Külügyi Szemle, 21. évf. 2022/1., 142–175. http://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2022.1.6 (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Benkő Tibor: *A Magyar Honvédség jelene és jövője*. Hadtudomány, 2019/1–2., 149–155. DOI: 10.17047/HADTUD.2019.29.1-2.149; <https://ojs.mtak.hu/index.php/hadtudomany/article/view/5835/4568> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Csiki Varga Tamás – Tálas Péter: Magyarország új nemzeti biztonsági stratégiájáról. Nemzet és Biztonság, 2020/3., 89–112. DOI: 10.32576/nb.2020.3.7; https://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/4906-cikk_szoveg-16687-1-10-20210426.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Freedberg, Sydney J. Jr.: *From Concept To Combat: Making Multi-Domain Battle Real*. Breaking Defense, 2017. 07. 26. <https://breakingdefense.com/2017/07/from-concept-to-combat-making-multi-domain-battle-real/> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- *Katonai terminológiai értelmező szótár*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2015.
- Korom Ferenc: *Hungarian Defence Forces capability transformation: Balancing acquisition and innovation*. Hungarian Defence Review, 2019/1–2., 4–12. <https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/22/21> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Kralovánszky Kristóf: *NATO Kiválósági Központok és a transzformáció*. Hadtudományi Szemle, IX. évf. 2016/4., 141–153. https://epa.oszk.hu/02400/02463/00033/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2016_04_141-153.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- *NATO Strategic Foresight Analysis 2017 – Report*. ACT. https://www.act.nato.int/wp-content/uploads/2023/06/171004_sfa_2017_report_hr-3.pdf (Letöltés időpontja: 2024. 12. 13.)
- Porkoláb Imre: *Szervezeti adaptáció a Magyar Honvédségben: küldetésalapú vezetés 2.0 a digitális transzformáció korában*. Honvédségi Szemle, 2019/1., 3–12. <https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/205/197> (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)

- Porkoláb Imre et al.: *Modernizáció és innováció (1.)*. Honvédségi Szemle, 2021/2., 14–26. https://real.mtak.hu/126175/1/HSZ_2021_149_2_Porkolab_Imre.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 02. 20.)
- Resperger István: *Az Új Nemzeti Katonai Stratégiáról*. Hadtudomány, 31. évf. 2021/elektronikus lapszám, 218–232. <https://doi.org/10.17047/Hadtud.2021.31.E.203> (Letöltés időpontja: 2025. 03. 07.)
- Thomas, Jim: *An Overview of Emerging Disruptive Technologies and Key Issues*. Development, Vol. 62, 2019, 5–12. DOI: 10.1057/s41301-019-00226-z (Letöltés időpontja: 2025. 03. 07.)
- TRADOC Regulation 10-5 Organization and Functions. U.S. Army Training and Doctrine Command, 2017. 04. 21. <https://apps.dtic.mil/sti/trecms/pdf/AD1206790.pdf> (Letöltés időpontja: 2025. 03. 07.)
- *Transzformáció minden szinten*. kormány.hu, 2020. 10. 19. <https://kormany.hu/hirek/uj-utakon-transzformacio-minden-szinten> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 15.)

Kazareczki Noémi

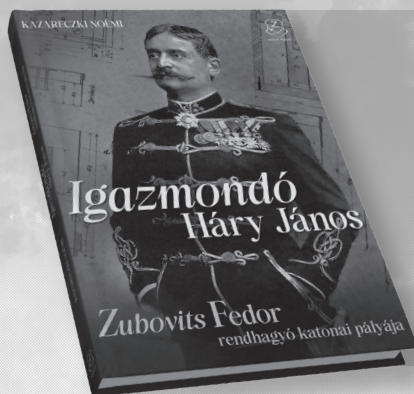
Igazmondó Hány János

Zubovits Fedor rendhagyó katonai pályája

Zubovits Fedor (1846–1920) sokoldalú és legendás személyiség volt: katona, haditudósító, vadász, sportember, feltaláló, diplomata, publicista, megyei tisztségviselő és a 19. század utolsó párbajhőseinek egyike.

2024
keménytáblás
176 oldal

3200,-

A könyv a Zrínyi Kiadó webshopjában (shop.hmzrinyi.hu) vagy a kiadó könyv- és térképboltjában (1024 Budapest, Fillér utca 14.) **25% kedvezménnyel** vásárolható meg.